



PREGLED I ANALIZA POLITIKA ZEMLJE

## KLJUČNE PORUKE ZA RAD SA ZEMLJAMA I ZA ZEMLJE – SAŽETAK POLITIKE

### UVOD

---

Cilj je Europske agencije za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) pružiti podršku svojim državama članicama u razvoju i uspješnoj provedbi politike uključivog obrazovanja. U cjelokupnom radu s državama članicama podržana je ambicija Agencije da bude aktivni agent u promjeni politika. Cjelokupni rad Agencije usklađen je s konačnom vizijom za sustave uključivog obrazovanja, a to je da za sve učenike, bez obzira na njihovu dob, budu osigurane smislene i visokokvalitetne obrazovne mogućnosti u lokalnoj zajednici, uz bok prijatelja i vršnjaka odnosno kolega.

Rad Agencije na **Pregledu i analizi politika zemlje** (CPRA) trajao je od 2014. do 2021. Dokument CPRA je državama članicama Agencije ponudio individualizirane informacije o okvirima politike za uključivo obrazovanje. Također je široka saznanja i izlazne podatke Agencije postavio u širi europski i međunarodni politički kontekst za obrazovanje i uključivost.

Dokumentom CPRA pružena je podrška donositeljima politike/pravila u državama članicama prilikom promišljanja razvoja politike za uključivo obrazovanje i potaknuta rasprava o politici u odnosnoj zemlji. Analizirane su raspoložive informacije o postojećoj politici zemlje za uključivo obrazovanje, ali se CPRA nije bavio samom provedbom politike.

Ovaj sažetak politike predstavlja ključne poruke iz aktivnosti u sklopu CPRA koje mogu utjecati na razvoj budućih politika o uključivom obrazovanju u zemljama, kao i na rad Agencije s državama članicama i za njezine države članice.

### METODOLOGIJA CPRA

---

Metodologija CPRA razvijala se tijekom pilot-faze u koju je bilo uključeno osoblje Agencije i osam država članica Agencije. Korištene metode su u daljnjim fazama s drugim državama članicama nadograđene i potvrđene. Do kraja 2021. u CPRA su sudjelovale 24 države članice Agencije (odnosno zemlje i jurisdikcije).

Agencija i donositelji politike/pravila u državama članicama složili su se da se rad na razvoju politike može razumjeti u smislu njegove **percipirane namjere**. Pristupi u politici mogu biti osmišljeni kao:

- **prevencijski**, na način da sprječavaju razne oblike isključivosti u obrazovanju prije nego što do njih dođe;
- **intervencijski**, na način da osiguravaju da je kvalitetno uključivo obrazovanje dostupno svim učenicima u svakom trenutku;
- **kompenzacijski**, s konkretnim radnjama i osiguranjem usluga kada prevencijski i intervencijski pristupi ne zadovoljavaju na odgovarajući način potrebe učenika u uključivom okruženju.

U radu na CPRA, pilot-skupina je utvrdila 12 ključnih političkih mjera za realizaciju političkih ciljeva na međunarodnoj i europskoj razini, kao i poboljšanje kvalitete obrazovnih sustava za sve učenike. Osoblje Agencije ispitalo je pristupe politici država članica u odnosu na ove mjere. Osoblje je razvrstalo pristupe kao prevencijske, intervencijske ili kompenzacijske i utvrdilo praznine ako nije navedeno političko djelovanje.



## GLAVNA SAZNANJA

Saznanja iz CPRA sugeriraju da suradnja s državama na konkretnom ispitivanju percipirane namjere određene politike može dovesti do korisnih informacija za rad na razvoju politike. Razmatranjem ravnoteže između preventivskog, intervencijskog i kompenzacijskog pristupa i/ili praznina u politici, pojedinačne zemlje stječu relevantne informacije za razvoj svojih politika za sustave uključivog obrazovanja. Ovakvim se razmatranjem također stavlja naglasak na šire poruke na europskoj razini koje sadrže potencijalni smjer putovanja u razvoju politike prema više preventivskim pristupima.

### Sustavima uključivog obrazovanja potreban je sveobuhvatni niz politika



**Uključivo obrazovanje ne odnosi se samo na politike kojima se pruža podrška pojedinim učenicima. Na uključivo obrazovanje mora se upućivati i ono se mora provoditi u nizu politika na svim razinama.**

**Dvanaest mjera i političkih preporuka koje su naglašene u radu na CPRA može pomoći donositeljima politike/pravila u promišljanju postojećih nacionalnih politika u svim sektorima koji utječu na uključivo obrazovanje.**

### Održivi razvoj prema uključivom obrazovanju iziskuje kombinaciju tri politička pristupa



**Dugoročni, održivi razvoj događaja prema sustavima uključivog obrazovanja može se promatrati kao kombinacija preventivskog, intervencijskog i kompenzacijskog pristupa. Putovanje pojedinih zemalja prema učinkovitom i pravednom sustavu uključivog obrazovanja može biti prepoznato po odmicanju od pretežito kompenzacijskog političkog djelovanja prema političkom djelovanju s više intervencijskim i preventivskim fokusom.**

### Postoje različiti uzorci u pristupu politici u 12 mjera politike



**Države članice Agencije uključene u rad na CPRA imale su vrlo različite uzorke u pristupu prema 12 mjera politike. Iako nisu bili vidljivi jasni trendovi, utvrđeno je najveće i najmanje pokriće.**

**Države članice imale su sveobuhvatnije pokriće osigurano politikama za mjere koje se odnose na podršku poboljšanoj suradnji, usmjeravanju, uključivom obrazovanju i obrazovanju u ranom djetinjstvu.**

**Pokriće je bilo manje sveobuhvatno u slučaju politika koje se odnose na mjere u odnosu na školski etos, poboljšanje tranzicije iz škole na posao, smanjenje negativnih učinaka ranog praćenja i ponavljanja razreda i kojima se pruža podrška poboljšanjima za škole s nižim obrazovnim ishodima.**

## PROCES CPRA

---

Proces CPRA izgrađen je na suradničkim pristupima s donositeljima politike/pravila u državama članicama. Oni su bili presudni za sustavnu identifikaciju područja politike koja su snažna i onih koja je potrebno razvijati, a kojima bi se predstavnici država članica mogli koristiti na razne načine u vlastitom kontekstu. Radni procesi koji se zasnivaju na suradnji i zajedničkom razvoju imaju potencijal za daljnji razvoj u budućem radu Agencije s njezinim državama članicama.

### Prednosti suradničkog rada



**Suradnički rad u ministarstvima obrazovanja i s ostalim ministarstvima, ustanovama i nadležnim tijelima preduvjet je za osiguranje koherentne politike uključivog obrazovanja. Suradnički pristup pomaže kod identifikacije postojećih politika kojima se nenamjerno pridonosi isključivosti i koje djeluju protiv cilja uključivog obrazovanja.**

### Prepoznavanje snažnih područja i područja za razvoj



**Sustavno utvrđivanje snažnih područja i područja za razvoj u okvirima politike preduvjet je za određivanje kratkoročnih i dugoročnih političkih prioriteta za uključivo obrazovanje. Utvrđivanje snažnih područja i područja za razvoj može doprinijeti raspravama između svih obrazovnih dionika o promjenama politike koje su potrebne za realizaciju uključivijih obrazovnih sustava.**

## USKLAĐIVANJE S RAZVOJEM DOGAĐAJA U POLITICI NA MEĐUNARODNOJ I EUROPSKOJ RAZINI

---

Radom s državama na međunarodnoj i europskoj razini naglašava se potreba za daljnjim radom na razvoju politika uključivog obrazovanja. Postoji posebna potreba za ugrađivanjem specifičnih međunarodnih obveza/zahitjeva odnosno obveza/zahitjeva EU-a u nacionalno zakonodavstvo i politiku. Potreban je i suradnički, međusektorski rad na utvrđivanju i rješavanju čimbenika u sustavu koji predstavljaju prepreku pravednosti za sve učenike.

### Važnost uzimanja u obzir razvoja događaja na međunarodnoj i europskoj razini



**Ključnim djelovanjem na međunarodnoj i europskoj razini može se podržati dijalog u radu na razvoju nacionalne politike. Takav dijalog može voditi do jasnog, široko usuglašenog pogleda na uključivo obrazovanje i osigurati da međunarodne konvencije budu ugrađene u nacionalno zakonodavstvo i politiku.**

## Uzimanje u obzir smjera putovanja



Ključnim djelovanjem na međunarodnoj i europskoj razini potvrđuju se važni događaji u politici koji uvjetuju smjer putovanja. U ovom trenutku naglasak je na potrebi za programima koji su usredotočeni na širu lepezu učenika, osobito onih koji su u nepovoljnom položaju, kako bi se prekinula izravna veza između uključenosti i posebnih obrazovnih potreba/invaliditeta koja postoji u mnogim zemljama. U razvoju politike koji se temelji na dokazima potrebno je prigrliti višedimenzijski pristup uključivom obrazovanju kojim se prilikom pregleda marginalizirajućih čimbenika u školama i širem obrazovnom sustavu uzimaju u obzir individualne razlike i razlike unutar skupine.

## Razumijevanje čimbenika sustava koji utječu na pravednost u obrazovanju



S ciljem rješavanja čimbenika obrazovnog sustava koji se odnose na diskriminaciju i preniska postignuća ranjivih skupina, politika se mora usredotočiti na pravednost i važnost pravičnosti u obrazovnim mogućnostima. Politikom se treba jasno prenijeti poruka da je moguće razviti obrazovne sustave koji su istovremeno visokokvalitetni i pravedni.

## ŽARIŠTE BUDUĆEG RADA NA RAZVOJU POLITIKE SA ZEMLJAMA

Postoji potencijal za daljnji razvoj rada na CPRA u cilju prikupljanja informacija za opće i posebne ciljeve nacionalne, europske i međunarodne politike. Ažurirani CPRA okvir mogao bi potencijalno postati alat za poboljšanje nadzora razvoja događaja u uključivom obrazovanju u državama članicama Agencije i pružanje podrške raspravama o Ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda i prioritetima u Europskom prostoru obrazovanja.

Također postoji potencijal za gradnju na temelju saznanja iz CPRA u cilju podrške širem nadzoru u državama članicama i s državama članicama Agencije. Izlazni podaci iz CPRA predstavljaju mjerilo za postojeću situaciju u vezi politike u zemljama. Zemlje bi se dugoročno mogle vraćati ovim izlaznim podacima radi praćenja specifičnih promjena i razvoja događaja u politici.

Na temeljima ukupnog rada u sklopu CPRA, sve buduće djelovanje Agencije zajedno s njezinim državama članicama postat će dio djelovanja Podrške razvoju politike zemlje (CPDS). U sklopu CPDS, razvijat će se radni procesi CPRA u svrhu nadogradnje saznanja koja su se pokazala korisnima za pružanje podrške zemljama. CPDS će nastojati utvrditi sveobuhvatni okvir i metodologiju rada s predstavnicima država članica. To će im omogućiti ispitivanje i nadzor učinkovite provedbe okvira politike za sustave uključivog obrazovanja u njihovim državama.

Za dodatne informacije o CPRA, vidi sažeto izvješće, *Country Policy Review and Analysis: Key messages for working with and for countries.*